

1. VACINŲ SUKŪRIMAS. SUDĖTIS. KLINIKINIAI TYRIMAI.

1.1. Norime gauti pilną informaciją apie vakciną, kuria skiepijami darbuotojai: pavadinimas, gamintojas, vakcinos sudėtis, poveikis, galimas šalutinis poveikis, dokumentai, kuriuos turi pasirašyti skiepijami asmenys.

Atsakymas:

Informaciją apie Comirnaty (gamintojas „Pfizer-BioNTech“) vakciną rasite adresu:

<https://www.ema.europa.eu/en/medicines/human/EPAR/comirnaty>

Informacija apie Moderna sukurtą vakciną rasite adresu : <https://www.ema.europa.eu/en/news/ema-recommends-covid-19-vaccine-moderna-authorisation-eu>

Informacija apie AstraZeneca vakciną galinma rasti adresu:

<https://koronastop.lrv.lt/lt/duk/skiepai-nuo-covid-19/vakcinos-pagal-pavadinima/vakcinos-covid-19-vaccine-astrazeneca>

1.2. Ar būtinai abu skiepai turi būti tos pačios gamintojos?

Atsakymas: TAIP, abu skiepai turi būti to paties gamintojo.

1.3. Kodėl ši vakcina oficialiuose dokumentuose vadinama vaistiniu preparatu?

1.4. Kaip žinome, vakcina yra eksperimentinė ir kaip veiks žmonių organizmą - nežinote...nes nebuvo tai išbandyta (ilgalaikėje perspektyvoje) nei su žmonėmis, nei su gyvūnais... atsakomybės neapsiima nei gamintojas, nei įstaiga, kuri vakcinuos...klausimas - kas atsakys už pasekmes, jeigu - galimai bus šalutinis poveikis, žmogaus sveikatos sutrikimas, arba mirtis?

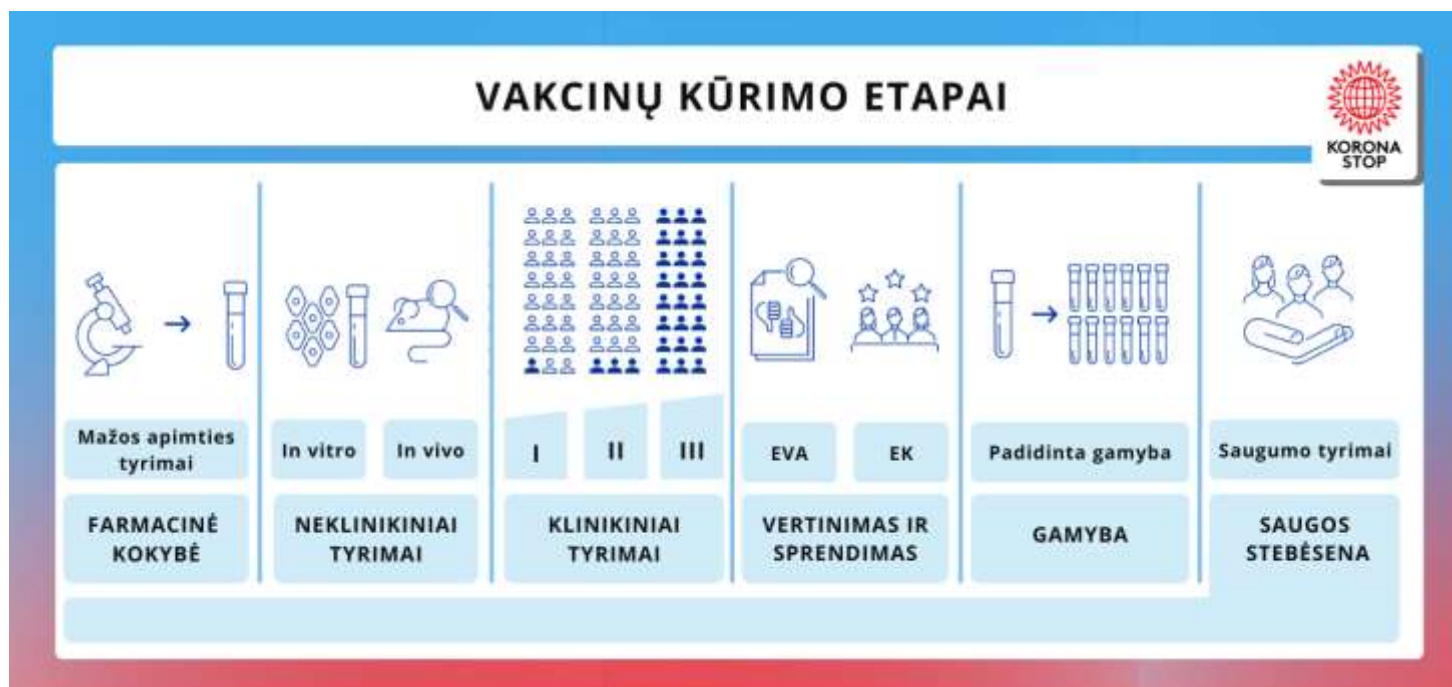
Atsakymas:

[Kaip kuriamos vakcinos?](#)

Vakcinų gamintojai ir mokslininkai naudoja turimas žinias bei gamybos sistemas saugioms ir veiksmingoms vakcinoms gaminti. Be to, jie nuolat tiria naujus vakcinų gamybos ir kūrimo būdus, o kai kurie iki šiol pasiekti laimėjimai taip pat taikomi kuriant vakcinas nuo COVID-19.

Kai kurios vakcinos nuo COVID-19 yra kuriamos naudojant naujus metodus, kurie, tikimasi, padidins gamybos apimtį ir greitį, palyginti su kitų tipų vakcinomis, taip pat padidins kuriamų preparatų stabilumą ir sukels stiprų imuninį atsaką.

Dalis vakcinų nuo COVID-19 yra kuriamos, taikant esamus metodus, kurie naudojami gaminant vakcinas nuo kitų ligų.

[Kas sprendžia, ar vakcina yra saugi ir ją galima naudoti gyventojų skiepjimui?](#)

Vakcinos nuo COVID-19 yra tvirtinamos iš karto visoje Europos Sąjungoje. Tai daro Europos Komisija, atsižvelgdama į Europos vaistų agentūros (EVA) išvadas.

Kaip ir kiti vaistai, vakcinos yra vertinamos pagal tuos pačius kokybės, saugumo ir veiksmingumo standartus. Vakcinos nuo COVID-19 kūrėjai turi pateikti visą reikalingą informaciją apie savo vakciną. Tada EVA atlieka išsamų šių duomenų įvertinimą ir sprendžia, ar vakcina yra saugi, veiksminga ir kokybiška, ar ja galima vakcinuoti žmones.

Duomenys turi parodyti, jog vakcina yra veiksminga ir apsaugo nuo COVID-19 (t. y., kaip gerai vakcina veikia esant klinikiškiems parametrams) ir kad ji yra saugi.

1.5. Ar teisingai supratau, kad Pfizer ir Moderna vakcinos yra klinikinių tyrimų stadijoje ir dar sąlyginai registruotos?

Atsakymas:

Kaip bandomos vakcinos?

Kaip ir visi vaistai, vakcinos nuo COVID-19 pirmiausia yra išbandomos laboratorijoje, t. y. vaistų farmacinės kokybės tyrimai ir laboratoriniai tyrimai yra būtini norint patikrinti vaistų veiksmingumą ir poveikį gyvūnams.

Tuomet vakcinos yra testuojamos su žmonėmis savanoriais, ši tyrimų fazė vadinama klinikiniais tyrimais, kurie padeda sužinoti, kaip veikia vakcinos, o svarbiausia įvertinti jų saugumą ir veiksmingumą.

Klinikiniai bandymai vyksta trimis etapais. Trečiame etape vakcina yra bandoma su tūkstančiais savanorių.

1.6. Ką galite pasakyti apie rusišką vakciną?

Atsakymas: rusiška vakcina Lietuvos Respublikoje nėra registruota ir ja gyventojai nėra skiepijami.

1.7. Ar vakcina yra modifikuotas sintetinis produktas? Ar tai neturės įtakos genų mutacijoms ateityje - kaip šalutinis poveikis, pavyzdžiui, po 5 metų?

1.8. Ar RNR skiepas nėra sukurtas genų inžinerijos būdu?

Atsakymas:

Comirnaty, „COVID-19 Vaccine Moderna“ ir „COVID-19 Vaccine AstraZeneca“ sudėtyje yra molekulė, vadinama informacine RNR (mRNR) kuriai pavesta iš COVID-19 sukeliančio viruso SARS-CoV-2 pagaminti baltymą. Vakcinų sudėtyje viruso nėra, todėl vakcina negali sukelti COVID-19.

Vakcinos „išmoko“ organizmą apsisaugoti nuo COVID-19. Vakcinos sudėtyje yra molekulė, vadinama mRNR, kuriai pavesta gaminti smaigalio baltymą. Šis baltymas yra SARS-CoV-2 viruso paviršiuje. Jo pagalba virusas patenka į organizmo ląsteles. Kai kurios vakcina paskiepyto žmogaus organizmo ląstelės, gavusios mRNR informaciją, laikinai ima gaminti smaigalio baltymą. Todėl žmogaus imuninė sistema į šį baltymą reaguos kaip į svetimkūnį ir ims gaminti antikūnus ir aktyvuos su juo kovojančias T ląsteles (baltąsias kraujo ląsteles). Jei vėliau asmuo užsikrės SARS-CoV-2 virusu, jo imuninė sistema jį atpažins ir bus pasirengusi organizmą nuo jo apsaugoti. Vakcinos mRNR neišlieka organizme ir suskaidoma netrukus po vakcinacijos.

2. SKIEPŲ EFEKTYVUMAS

2.1. Kiek laiko efektyvus skiepas? Jei būsime paskiepyti antrąją vakcinos doze vasario pradžioje, po kiek laiko vėl mums reikės skiepytis? T.y. kiek laiko veikia skiepas?

Atsakymas:

Kadangi virusas yra naujas, šiuo metu nėra pakankamai žinių, kiek laiko po vakcinacijos išliks imunitetas, taip pat neaišku, ar bus reikalinga reguliari revakcinacija (<https://koronastop.lrv.lt/lt/vakcinavimas>).

2.2. Jei darbuotojas pasiskiepijo pirmąją vakcinos doze ir susirgo COVID-19 ar jam reikia skiepytis antrąją vakcinos doze? Jeigu persirgau COVID-19 kada galiu skiepytis?

Atsakymas:

Po pirmojo skiepo revakcinacija (antrasis skiepas) numatyta po trijų savaičių. Tyrimai rodo, kad praėjus savaitei nuo antrojo skiepo gali būti susidaręs imunitetas ir žmogus turėtų būti apsaugotas nuo COVID-19 ligos.

Dar žr. <https://koronastop.lrv.lt/lt/vakcinavimas>

Jei žmogus žino, jog sirgo šia liga, tuomet skiepas nėra būtinas, – jis jau turės imunitetą šiai ligai. Kita vertus, nėra žinoma, kiek ilgai ši apsauga išlieka. Kadangi pakartotinos infekcijos galimybė išlieka, vakcinacija gali būti rekomenduojama praėjus maždaug 3 mėnesiams po COVID-19 ligos. Tačiau jei žmogus buvo infekuotas ir to nežinojo, jis skiepytis gali - <https://www.kaunoklinikos.lt/apie-mus/naujienos/covid-19-vakcina-ka-reiketu-zinoti-.html>

2.3. Ar ši vakcija yra sezoninė? T. y. rudenį vėl reikės, kaip ir nuo gripo, skiepytis naujai?

Atsakymas:

Kadangi virusas yra naujas, šiuo metu nėra pakankamai žinių, kiek laiko po vakcinacijos išliks imunitetas, taip pat neaišku, ar bus reikalinga reguliari revakcinacija (<https://koronastop.lrv.lt/lt/vakcinavimas>)

2.4. Ar ši vakcina apsaugos ir nuo plintančios viruso atmainos? Virusas mutuoja, koks vakcinos veiksmingumas mutuojant virusui?

Atsakymas:

Informacija apie vakcinos veiksmingumą:

https://www.ema.europa.eu/en/documents/product-information/comirnaty-epar-product-information_lt.pdf – 5 skyrius.

Šiuo metu patvirtinančių tyrimų, jog vakcina nebus veiksminga pasikeitusiam virusui, nėra.

Dar žr. <https://koronastop.lrv.lt/lt/vakcinavimas>

2.5. Kiek procentų apsaugo Pfizer vakcina ? Ar žmogus iš tikrųjų įgauna imunitetą ir ar yra tikimybė nesusirgti pasiskiepijus ? Ar yra pagrįsta mokliškai, kiek laiko galioja vakcinos imunitetas nuo COVID-19 ligos ? Ar yra tai mokliškai įrodyta? Jei taip, gal galite pateikti nuorodą?

Atsakymas:

Pagrindinio tyrimo rezultatai parodė, kad vakcinų veiksmingumas siekia 95 proc.

https://www.ema.europa.eu/en/documents/product-information/comirnaty-epar-product-information_lt.pdf

Comirnaty vakcina skirta 16 metų ir vyresnių asmenų aktyviajai imunizacijai, siekiant išvengti COVID-19 ligos, sukeltos SARS-CoV-2 viruso.

Moderna sukurtos vakcinų veiksmingumas – 94.1%.

COVID-19 vakcina, kuria žmonės bus skiepijami Lietuvoje, ligos sukelti negali. Ši vakcina skirta imuninės sistemos paruošimui arba specifinių medžiagų ir ląstelių, kitaip tariant, specifinio imuninio atsako į koronavirusą sudarymui, kad imuninė sistema būtų pasiruošusi sunaikinti ligos sukėlėją.

Dar žr. <https://www.kaunoklinikos.lt/apie-mus/naujienos/covid-19-vakcina-ka-reiketu-zinoti-.html>

**2.6. Jei esu paskiepyta pati nesirgsiu, bet ar galiu pernešti virusą nuo asmens A asmeniui B?
Ar pasiskiepijęs ir nesusergęs COVID-19, asmuo gali vis tiek platinti virusą, t.y. būti viruso nešiotoju?**

Ar tikslinga skiepytis visiškai sveikam, be jokių papildomų ligų, nevartojančiam jokių vaistų, jaunam žmogui? Jei taip, tada prašau pateikti mokslinę nuorodą, kur parašyta, kad vakcina 100 proc. apsaugo nuo ligos perdavimo, t.y. apsaugo ne mane, o kitus asmenis.

Atsakymas:

Pasiskiepijęs žmogus vis dar gali užsikrėsti COVID-19, tačiau neturėti simptomų ir dėl to nežinodamas toliau skleisti virusą. Tiksliam besimptomės infekcijos rizikos laipsniui nustatyti farmacinės kompanijos toliau vykdys stebėsenos tyrimus.

Į Pfizer klinikinius vakcinų tyrimus buvo įtraukti tiek persirgę COVID-19, tiek COVID-19 nesirgę, o kai kurie tiriamieji COVID-19 susirgo jau tyrimo metu. Jokios papildomos rizikos tokiems pacientams stebėta nebuvo - <https://www.lrt.lt/naujienos/sveikata/682/1306987/svarbiausi-mediku-atsakymai-apie-koronaviruso-vakcinas-ar-po-injekcijos-reikes-deveti-kauke-ir-ar-galima-skiepytis-sergant-covid-19>

2.7. Ar turint antikūnių galima pernešti virusą iš asmens A asmeniui B?

Atsakymas:

Pasiskiepijęs žmogus vis dar gali užsikrėsti COVID-19, tačiau neturėti simptomų ir dėl to nežinodamas toliau skleisti virusą. Tiksliam besimptomės infekcijos rizikos laipsniui nustatyti farmacinės kompanijos toliau vykdys stebėsenos tyrimus - <https://www.lrt.lt/naujienos/sveikata/682/1306987/svarbiausi-mediku-atsakymai-apie-koronaviruso-vakcinas-ar-po-injekcijos-reikes-deveti-kauke-ir-ar-galima-skiepytis-sergant-covid-19>

2.8. Po skiepavimo nuo koronaviruso praėjus savaitei ar galima vartoti antibiotikus nuo Rotoviruso?

Atsakymas:

Dėl konkrečių situacijų ir vaistų vartojimo prašoma teirautis savo šeimos gydytojo.

Asmenų, sergančių sunkia ūmine karščiavimą sukeliančia liga arba ūmine infekcine liga, vakcinaciją reikia nukelti vėlesniam laikui. (https://www.ema.europa.eu/en/documents/product-information/comirnaty-epar-product-information_lt.pdf)

2.9. Ar yra mokslinių tyrimų atsakymų, kaip vakcina reaguoja į planuojamą nėštumą?

Atsakymas:

Tokių mokslinių tyrimų organizavimas susijęs su respondentų grupės indentifikavimu, t.y. planuojančios nėštumą poros nėra išskiriamos.

Šiuo metu tirtos ir tiriamos dvi grupės: tie, kurie gavo vakciną ir tie, kurie gavo placebo. Daugelio skiepų ir vaistų tyrimai su nėščiosiomis neatliekami. Tyrimu su gyvūnais metu nebuvo pastebėta šalutinių reakcijų, kurios darytų įtaką nėštumo eigai. Visgi kiekvienu atveju turėtų būti sprendžiama individualiai.

2.10. Kodėl neskiepijami vaikai iki 16 metų?

Atsakymas:

Duomenų apie vakcinų poveikį vaikams iki 16 metų nepakanka.

Šiuo metu „COVID-19 Vaccine AstraZeneca“ ir „COVID-19 Vaccine Moderna“ nerekomenduojama naudoti vaikų skiepavimui. Europos vaistų agentūra susitarė su kompanijomis dėl plano vėliau atlikti klinikinius tyrimus su vaikais.

2.11. Jei deklaruojama, kad vakcina tokia saugi, tuomet kodėl įgijus imunitetą po skiepo ar persirgus, vis tiek galios tie patys ribojimai? Kas bus po to, kai nustos galioti imunitetas? Vėl reikės skiepytis?

Atsakymas:

Apie ribojimus įgijus masinį imunitetą oficialios informacijos nėra.

Visi pasiskiepiję COVID-19 vakcina privalės laikytis infekcijų kontrolės rekomendacijų, kadangi dar kurį laiką užtruks, kol viruso plitimas visuomenėje sulėtės.

3.ALERGIJA SKIEPAMS IR KITOS LIGOS.

3.1. Kaip sužinoti, kad ar neslėpė alergiškas vakcinai?

Atsakymas:

Skiepas nesukelia alergijos reakcijų.

3.2. Ar turint alergiją nepavojinga slėpė skiepas?

Atsakymas:

Žmonės, kurie žino, kad yra alergiški kuriam nors iš vakcinos komponentų, kurie yra išvardyti vakcinos pakuotės informaciniame lapelyje, neturėtų būti skiepijami.

Vakciną gavusiems žmonėms buvo pastebėta alerginių reakcijų (padidėjęs jautrumas). Po to, kai vakcina buvo pradėta naudoti skiepijimo kampanijose, pasitaikė labai nedaug sunkios alerginės reakcijos atvejų. Todėl, kaip ir visoms kitoms vakcinoms, vakciną „Comirnaty“ reikia slėpė atidžiai prižiūrint gydytojui bei suteikiant tinkamą gydymą.

Žmonės, kuriems pasireiškia sunki alerginė reakcija, kai jiems skiriama pirmoji vakcinos „Comirnaty“ dozė, antrosios dozės vartoti neturėtų.

3.4. Planuojamas nėštumas ir skiepas nuo COVID19?

Ar galima skiepytis žindančioms? Jei taip, ar galima skiepytis, jei žindomas vaikas alergiškas baltymams?

Atsakymas:

Taip. Moterys, kurios bando pastoti, gali skiepytis COVID-19 vakcina. Be to, jei moteris sužino apie savo nėštumą po pirmosios skiepo dozės, ji vis tiek gali skiepytis antrąją vakcinos doze paskirtu laiku.

Nėščiosios nebuvo įtrauktos į ankstyvasias vakcinų tyrimo fazes. Tačiau keletas dalyvių arba nežinojo apie nėštumą arba tapo nėščios tyrimo metu. Toje mažoje nėščiųjų grupėje jokių nusiskundimų dėl vakcinų nebuvo pastebėta ir vakcinų buvo veiksmingos. Tačiau ateityje svarbu gauti daugiau duomenų su didesniais dalyvių skaičiais.

Nors ir esant mažam duomenų kiekiui, **infekcinių ligų bei akušerijos ir ginekologijos specialistai** (*JAV Centers for Disease Control and Prevention* bei *American College of Obstetricians and Gynecologists*) **rekomenduoja skiepytis COVID-19 vakcina nėščiosioms**, neturinčioms kitų kontraindikacijų vakcinai. Gydytojai turi supažindinti nėščiąsias su informacija apie tikėtinas rizikas bei naudas, tačiau jei nėščioji nusprendė skiepytis, ji neprivalo laukti gydytojo konsultacijos, jei yra užtikrinta savo sprendimu.

Tokią rekomendaciją, net ir kol kas nesant pakankamai duomenų apie vakcinų saugumą kiekiu, lemia du argumentai. Pirmiausia, dalis nėščiųjų gali turėti didelę riziką užsikrėsti SARS-CoV-2 virusu ir susirgti COVID-19 liga (pavyzdžiui, sveikatos sektoriaus darbuotojos). Antra, labiau tikėtina, jog susirgus COVID-19 nėščiosioms išsivystys ligos komplikacijos, lyginant su nenėščiomis moterimis.

Laboratoriniai tyrimai su gyvūnais neparodė jokio kenksmingo poveikio nėštumui, tačiau duomenų apie vakcinų „Comirnaty“ vartojimą nėštumo metu ar maitinant kūdikį yra labai mažai.

Sprendimas dėl vakcinų vartojimo nėščiosioms ir krūtimi maitinančioms moterims turėtų būti priimtas tik pasikonsultavus su sveikatos priežiūros specialistu ir įvertinus skiepimo naudą bei riziką.

3.5. Laba diena, turiu klausimą, turiu alergiją nuo vaikystės (dulkėms, žiedadulkėms, dar būtų galima vardinti...) taigi ar galiu skiepytis?

Atsakymas:

Kaip skiepas veikia įvairias ligas? Skiepas neturėtų įtakoti esamų susirgimų, konkrečiu atveju siūlome pasitarti su šeimos gydytoju.

3.6. Žmogui 85 metai, jis LABAI alergiškas antibiotikams, Ar nėra pavojaus skiepytis?

Atsakymas: NE

3.7. Ar skiepui turi įtakos vartojami vaistai?

Atsakymas:

Skiepui neturi įtakos vartojami vaistai.

3.8. Ar gali skiepytis asmenys turintys autoimuninę ligą?

Atsakymas:

Imunosupresuoti asmenys gali saugiai skiepytis, jeigu nepriklauso šioms grupėms:

- Yra stipriai alergiški vakcinoms sudedamosioms dalims.
- Anksčiau stebėtos stiprios alerginės reakcijos į kitas vakcinas ar bet kokį injekcinį medikamentą

Imunosupresuotiems bei sergantiems autoimuninėmis ligomis rekomenduojama aptarti savo asmeninį naudą bei žalą santykiu su gydančiu gydytoju. Duomenų apie vakcinų efektyvumą imunosupresuotųjų grupėje kol kas nėra daug. Imuninės sistemos atsakas į vakciną gali būti silpnas formuojant efektyvų imunitetą, tačiau šie asmenys taip pat yra didelėje rizikoje sirgti sunkia COVID-19 forma. Būtent dėl to JAV CDC (Centers for Disease Control and Prevention) rekomenduoja šiuos asmenis skiepyti, jeigu nėra kitų kontraindikacijų.

Atsižvelgiant į tai, kad imunosupresuotų asmenų imuninės sistemos atsakas tikėtina yra silpnas formuojant efektyvų imunitetą, šiems asmenims itin svarbu nepraleisti antrosios vakcinoms dozės bei tęsti visų saugumo rekomendacijų laikymąsi, kol bus patvirtintas efektyvus imuniteto susiformavimas. Pradėjus plataus masto visuomenės vakcinaciją, duomenys apie šių asmenų vakcinacijos efektyvumą ir saugumą bus intensyviai analizuojami ir esant poreikiui rekomendacijos bus koreguojamos.

3.9. Sergu reumatoidiniu artritu ir psoriaze, mazgine striuma ar vakcina man nepakenks? Ar galima skiepytis turint širdies ydą? Ar galima skiepytis po miokardo infarkto? Ar galima skiepytis sergant celiakija?

Atsakymas:

COVID-19 vakcina ypač svarbi asmenims, sergantiems įvairiomis lėtinėmis ligomis, pvz., širdies, plaučių ligomis, diabetu, arba turintiems antsvorio. Sergantiesiems šiomis ligomis kyla didesnė rizika susirgti sunkia COVID-19 ligos forma.

3.10. Ar Covid-19 virusas gali išprovokuoti panikos atakas? Ar sergant tokiomis panikomis skiepas nekenkia?

Atsakymas: NE.

3.11. Sergant sunkia depresija ar skiepas nesuaktyvins ligos?

Atsakymas:

Abiejų iki šiol sukurtų vakcinų šalutinius poveikius sukelia imuninės sistemos atsakas. Kuo stipresnis imuninis atsakas, tuo dažnesnis šalutinis poveikis. Dažniausi vakcinų šalutiniai poveikiai yra šie:

- nuovargis,
- galvos skausmas,
- raumenų skausmas,
- skausmas ir patinimas injekcijos vietoje,
- sąnarių skausmas,
- karščiavimas, drebulys.

Šalutinis poveikis dažniausiai atsiranda per pirmąsias dvi ar tris dienas nuo skiepo, tačiau gali atsirasti ir praėjus savaitei nuo jo. Šalutinis poveikis dažniausiai jaučiamas po antrosios vakcinų dozės ir dažniau pasireiškia jaunesniems žmonėms. Nors dauguma žmonių nepatirs reikšmingų šalutinių poveikių, rekomenduojama taip susiplanuoti skiepimą, kad kitą dieną sunegalavus dėl vakcinų šalutinio poveikio nepraleistumėte darbo dienos.

3.12. Laba diena, esu 39 metų amžiaus, tačiau turiu daug ligų, esu sirgusi leukemija, atlikta kaulų čiulpų transplantacija, prieš metus praėjau chemoterapijos ir radioterapijos gydymą dėl liežuvio šaknyje buvusio naviko. Nustatyta bronhektazinė liga, gyvenu su vienu inkstu nuo vaikystės, esu labai imli visokioms infekcijoms. Prieš savaitę sulaukiau skambučio iš Santaros klinikų dėl COVID-19 skiepo, patarkite kaip elgtis, ar skiepytis, kokios prognozės?

Atsakymas:

Specialistai primena, kad kiekvienas pacientas ir jam skirtas gydymas yra unikalūs, tad ir COVID-19 skiepų poveikis gali skirtis. Idealiu atveju, prieš skiepus vėžiu sergantis pacientas, ypač esantis aktyvaus gydymo etape, turėtų pasikonsultuoti su gydytoju onkologu ar šeimos gydytoju dėl tinkamiausio skiepų laiko ir galimų sąveikų su vėžio gydymu.

Daugelio šalių patirtis rodo, kad vėžiu sergantys pacientai nėra imlesni virusui, tačiau šiai imunosupresuotų pacientų grupei būdingas didesnis COVID-19 ligos komplikacijų ir mirčių nuo COVID-19 dažnis. Europos ir Amerikos tyrėjų atlikti didelių imčių tyrimai parodė, kad sergant vėžiu, sunki COVID-19 ligos eiga pasireiškia maždaug ketvirtadaliui pacientų. Tuo tarpu įprastas populiacinis sunkios eigos COVID-19 ligos dažnis yra

apie 5 proc. nuo visų infekuotų atvejų. Akivaizdu, kad dėl sunkesnės infekcinės ligos eigos vėžiu sergantys pacientai turėtų būti skiepijami pirmumo tvarka. Onkologinių klinikų medicinos darbuotojai, vengiant infekcijos pernešimo pacientams, turėtų būti priskiriami pirmenybės tvarka skiepijamų medikų kategorijai.

Terapinės RNR vakcinos jau kelis metus taikomos vėžio gydymui klinikinių tyrimų kontekste ir yra gan saugios, be reikšmingų šalutinių reiškinių. Be to, gripo vakcinų tyrimai rodo, jog imunoterapijos, taikinių terapijos ar chemoterapijos metu skiepai nuo viruso gan gerai toleruojami.

Skiepijimo laikas priklauso nuo onkologinės ligos sunkumo, pasirinktos gydymo schemos ir tipo. Idealiu atveju, pacientams kuriems diagnozuotas vėžys ir numatomas sisteminis gydymas (chemoterapija, radioterapija ar kita), skiepytis reikėtų prieš skirtingą vėžio gydymą. Jei gydymo kursas jau pradėtas, vakcinacija neturėtų būti atidėta, tačiau reikėtų konsultuotis su gydančiu onkologu, aktyviai stebėti paciento būklę po skiepijimo. Tikintis geresnio skiepijimo efekto galima vakcinavimą atidėti iki gydymo kurso pabaigos ar pertraukos. Pacientai, kuriems aktyvaus gydymo kursas baigtas ir kurie lankosi pas onkologus dėl ligos eigos stebėsenos, turėtų būti skiepijami įprastine tvarka.

Sprendžiant dėl tinkamiausio skiepijimo laiko parinkimo ESMO rekomenduoja įvertinti rizikas, vadovaujantis keturių žingsnių principu: įvertinti ligos ir gydymo fazę (aktyvus gydymas, aktyviai stebima liga po gydymo, remisija); atsižvelgti į paciento amžių, sveikatos būklę, gretutines ligas; aptarti skiepijimo saugumą, galimas vakcinos sąveikas su liga ir gydymu; priimti bendrą paciento ir gydytojo sprendimą dėl galimybės skiepytis ir tinkamiausio laiko.

Pabaigai trumpa atmintinė, parengta pagal ESMO rekomendacijas:

- Vėžio diagnozė ar gydymas nėra kontraindikacija skiepams nuo COVID-19.
- Pacientams, dalyvaujantiems klinikiniuose vaistų tyrimuose, vakcinacija taip pat neturėtų būti ribojama.
- Vėžiu sergantiems pacientams dažniau pasireiškia sunkios eigos COVID-19 liga, todėl jie turėtų būti skiepijami vieni iš pirmųjų.
- Onkologinių klinikų medicinos darbuotojai, vengiant infekcijos pernešimo pacientams, turėtų būti skiepijami pirmumo tvarka.
- Vakcinuotų vėžiu sergančių pacientų imuniteto prieš koronavirusą efektyvumas ir trukmė nėra žinomi, tad šie imunosupresuoti pacientai turėtų būti stebimi, taikant nacionaliniu mastu patvirtintus stebėsenos protokolus.
- Atidi stebėseną po skiepijimo svarbi renkant duomenis apie šalutinius vakcinos poveikius, vėžio gydymo ar COVID-19 ligos komplikacijas ir pan.

- Pasiskiepijus nuo COVID-19, infekcijos kontrolės priemonės išlieka aktualios. Svarbu laikytis higienos reikalavimų, vengti intensyvių kontaktų, dėvėti apsauginę kaukę.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://www.nvi.lt/covid-19/>

Parengta pagal:

<https://www.asco.org/asco-coronavirus-resources/covid-19-patient-care-information/covid-19-vaccine-patients-cancer>

<https://www.esmo.org/covid-19-and-cancer/covid-19-vaccination>

4. SKIEPŲ NAUDA. AR VAKCINACIJA PRIVALOMA?

4.1. Kokius esminius dalykus mes, kaip socialiniai darbuotojai, turėtume pasakyti savo paslaugų gavėjams – kodėl verta skiepytis?

Atsakymas:

Daugiau nei 90 procentų klinikinių tyrimų metu paskiepytų asmenų įgijo apsaugą nuo COVID-19 ligos. Ši dalis vėliau gali siek tiek mažėti vakcinuojant bendrąją populiaciją, kadangi klinikinio tyrimo sąlygos būna optimalios ir tiriamas geriausias įmanomas scenarijus. Vis dėlto tikimasi, kad daugelis žmonių, paskiepytų dvejomis vakcinosis dozėmis rekomenduojamu intervalu, įgaus imunitetą SARS-CoV-2 virusui.

SARS-CoV-2 infekcija dažnai pasireiškia besimatome forma, tačiau kartais liga gali būti sunki ar net baigtis mirtimi. Higienos normų, tokių kaip rankų plovimas, kaukių dėvėjimas ar saugaus atstumo laikymasis gali reikšmingai sumažinti infekcijos plitimą. Vis dėlto norint viruso plitimą visiškai sustabdyti, geriausia būtų vakcinosis pagalba sukelti specifinį SARS-CoV-2 imunitetą. Iki šiol nei vienas virusas nebuvo eliminuotas didelei populiacijos daliai įgijus natūralų imunitetą. Tik bandos imunitetas pasiektas vakcinuojant, gali visiškai eliminuoti viruso plitimą. Tai patvirtina raupų bei dviejų iš trijų skirtingų poliomiolito viruso pavyzdžiai.

4.2. Kaip kalbėti su žmonėmis, kurie neigia virusą, skiepus ir yra kategoriškai prieš tai nusistatę?

Kaip kalbėti su žmogumi, kuris supranta, kad yra šis virusas, tačiau nenori skiepytis?

Atsakymas:

Vakcinos nuo COVID-19 yra vaistai, kuriais siekiama užkirsti kelią naujo koronaviruso SARS-CoV-2 sukeltoms ligoms, sukeliant imuninį organizmo atsaką.

Dabartinė COVID-19 pandemija yra pasaulinė krizė, turinti milžinišką neigiamą poveikį žmonių sveikatai, socialiniam ir ekonominiam gyvenimui.

COVID-19 gali sukelti sunkių ligų su dar nežinomomis ilgalaikėmis pasekmėmis bet kokio amžiaus žmonėms. Kai kurie ligų atvejai gali baigtis mirtimi.

Norint apsaugoti visuomenės sveikatą, ypač sveikatos priežiūros specialistus bei pažeidžiamas grupes, tokias kaip pagyvenę žmonės ar sergantieji lėtinėmis ligomis, reikia saugių ir veiksmingų vakcinų nuo COVID-19.

4.3. Viešojoje erdvėje girdime, kad kai kurie medikai nesiskiepija, kaip pakomentuotumėte tokį jų apsisprendimą?

4.4. Ar negalėtų vakcina būti privaloma? Ar nepažeidžiame savo klientų teisių, atsisakydami skiepytis? Gal darbdavys turėtų suteikti darbuotojui teisę pasirinkti: skiepytis ir taip apsaugoti savo klientus arba keisti darbo sritį į mažiau kontaktinę?

4.5. Ar nevertėtų įvesti reikalavimą, kad ypatingos rizikos vietose - ligoninės, slauga, globos namai - darbuotojai ir gyventojai būtų skiepijami privalomai, taip kaip privalomas yra profilaktinis sveikatos pasitikrinimas ir be jo dirbti negali?

4.6. Teko girdėti iš darbuotojų, jog susilaukė grasinimų atleisti iš darbo, jeigu nepasiskiepytų, kaip galite tai pakomentuoti?

4.7. Ar neturint skiepo galimi suvaržymai dirbant socialinį darbą (kontaktinį)?

Atsakymas:

Lietuvos Respublikos Konstitucija garantuoja teisę į kūno neliečiamybę, tačiau įstatymai gali numatyti išimtis. Kol nėra aiškios taisyklės, kad skiepas yra privalomas, tol galima laikyti, kad darbdavio reikalavimas skiepytis gali būti vertinamas, kaip konstitucinio principo pažeidimas. Tačiau darbdavys gali reikalauti skiepytis, nes jis yra atsakingas už darbuotojų ir socialinių paslaugų gavėjų saugą.

Darbdavys, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Darbo kodeksu ir Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu turi teisę iš darbuotojų reikalauti atlikti testus dėl COVID-19 arba skiepytis, o darbuotojui atsisakius nušalinti jį nuo darbo ir nemokėti darbo užmokesčio

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2021 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. V-263 nustatyta:

„ 2¹. Profilaktiškai netiriami asmenys, kuriems likus mažiau nei 90 dienų iki profilaktinio tyrimo dienos SARS-CoV-2 (2019-nCoV) RNR nustatymo tikralaikės PGR metodu arba SARS-CoV-2 antigeno tyrimu buvo patvirtinta COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), arba kurie nurodytu laikotarpiu buvo paskiepyti COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) vakcina ir asmenys, likus mažiau nei 60 dienų iki profilaktinio tyrimo dienos gavę teigiamą serologinio antikūnų tyrimo (kaip turimo imuniteto žymenį nustatant anti-S, anti-S1 arba anti-RBD IgG) atsakymą.”

Socialinėse įstaigose dirbantys darbuotojai, kurie neskiepyti vakcina nuo COVID-19 ir yra nepersirgę koronaviruso liga, profilaktiškai tiriami ne rečiau kaip kas 10 dienų ir nedažniau kaip kas 7 dienas.

Dėkojame už 2021 m. sausio 20 d. nuotoliniame renginyje „Skiepai nuo COVID-19: pasitarkime su profesionalais” užduotus klausimus. Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija išanalizavo svarbesnius klausimus, kurių prof. Ligita Jančorienė nespėjo atsakyti. Informacija surinkti iš oficialių šaltinių. Renginio metu buvo užduota nemažai siauro medicininio pobūdžio klausimų, kuriuos raginame užduoti šeimos gydytojui.

5. TESTAVIMAS DĖL COVID-19 PRIEŠ IR PO SKIEPŲ

5.1. Jeigu pasiskiepinome vakcina, ar vis tiek reikia darytis nosiaryklės testą?

Atsakymas:

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2021 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. V-263:

„ 2¹. Profilaktiškai netiriami asmenys, kuriems likus mažiau nei 90 dienų iki profilaktinio tyrimo dienos SARS-CoV-2 (2019-nCoV) RNR nustatymo tikralaikės PGR metodu arba SARS-CoV-2 antigeno tyrimu buvo patvirtinta COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), arba kurie nurodytu laikotarpiu buvo paskiepyti COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) vakcina ir asmenys, likus mažiau nei 60 dienų iki profilaktinio tyrimo dienos gavę teigiamą serologinio antikūnų tyrimo (kaip turimo imuniteto žymenį nustatant anti-S, anti-S1 arba anti-RBD IgG) atsakymą.”

5.2. Pirmą skiepą jau gavo kai kurie darbuotojai ir gyventojai sausio 14 d. Kitas skiepas bus vasario 5 d. Ar verta daryti mėginį iš nosiaryklės tiems kurie iki 1 skiepo nebuvo persirgę, ar nebus iškreipti tyrimo atsakymo duomenys?

Atsakymas:

Daryti reikia, iškreipti rezultato vakcina negali.

5.3. Ar po pirmo skiepo privalomas profilaktinis globos namų darbuotojų testavimas?

Atsakymas: TAIP

Efektyviam imunitetui įgyti reikalingos dvi iRNR vakcinų dozės. Pfizer-BioNTech vakcinai antra dozė skiriama praėjus 21-ai dienai po pirmosios. Moderna vakcinai — 28-ioms dienoms nuo pirmosios dozės. Keisti tarpusavyje šių vakcinų nepatartina, todėl kai grįžtate antram skiepui, svarbu žinoti, kuri vakcina Jums buvo skirta pirmą kartą.

5.4. Ar prieš skiepą darbuotojui, ar gyventojui turi būti atliekamas antikūnių testas?

Atsakymas: TAIP

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. V-300 2.1. punktas numato:

„2.1. šio įsakymo 1.1-1.6 ir 1.9 – 1.10 papunkčiuose nurodytiems asmenims, prieš skiepijimą atliekami testai SARS-CoV-2 anti-S ir (ar) anti-RBD IgG antikūnams (toliau – IgG antikūnai) nustatyti;“

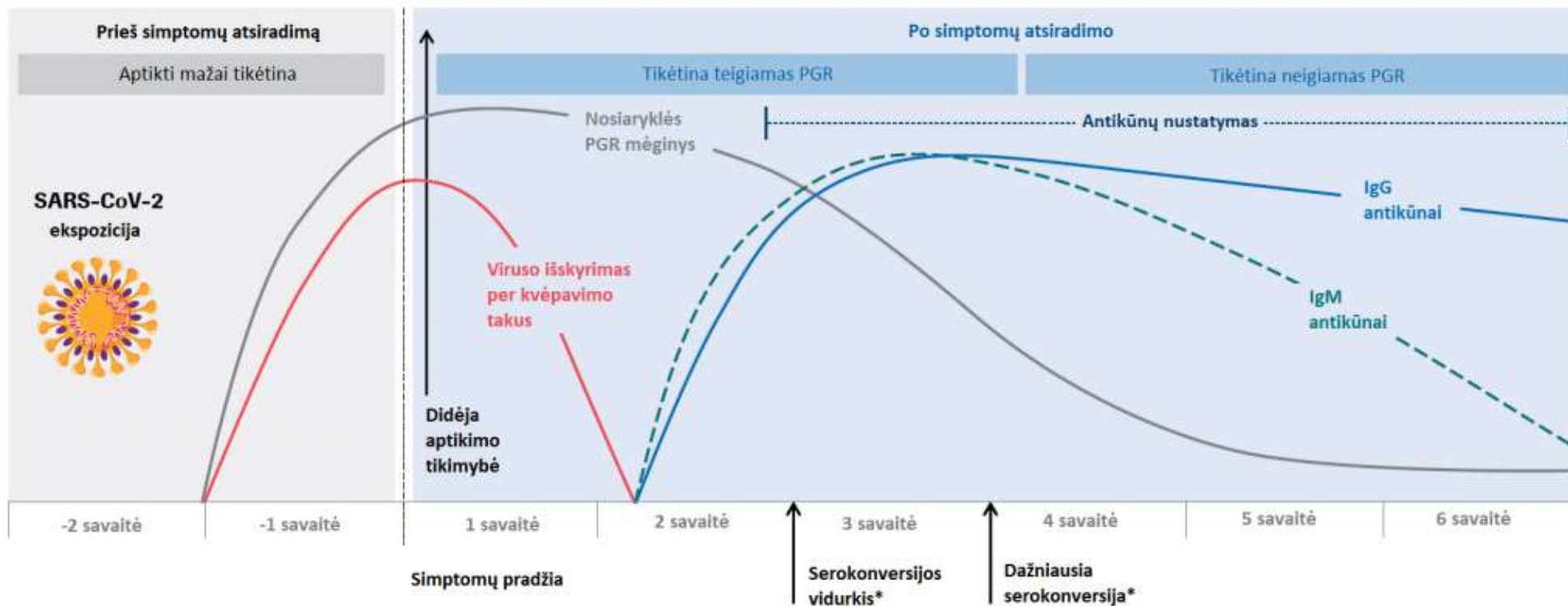
5.5. Prieš pirmą skiepą reikėjo padaryti antikūnių greitąjį testą. Ar prieš antrą skiepą taip pat reikės daryti?

Atsakymas: NE

5.6. Kuo skiriasi antikūnų tyrimas Anti-RBD SARS-Cov-2 nuo Anti-S SARS- CoV-2?

Atsakymas:

Anti-SARS-CoV-2 IgM/IgG antikūnai susiformuoja žmogaus organizme sergant ar persirgus COVID-19 liga, kurią sukelia SARS-CoV-2 koronavirusas. Anti-SARS-CoV-2 IgG antikūnai pradeda gaminti praėjus maždaug 3-7 dienoms nuo simptomų pasireiškimo, o juos aptikti kraujyje ir išmatuoti galima maždaug po 5-10 dienų nuo simptomų pradžios.

Anti-SARS-CoV-2 (koronaviruso) kiekybinis IgM/IgG antikūnų tyrimas tiria antikūnus, kurie susidaro prieš viruso paviršiaus glikoproteino „spyglio“ baltymą (angl. spike protein), kuris yra pagrindinis virusą neutralizuojančių antikūnų taikinytis bei gydymo būdų ir vakcinų kūrimo objektas.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://medicinapractica.lt/produktas/covid-19-anti-sars-cov-2-koronaviruso-igm-igg-antikunai/>

5.7. Prieš skiepą reikia atlikti PGR testą?

5.8. Ar reikia patikrinti ar nesergi/persirgęs ir turi antikūnių? Jei nustato antikūnių kiekį mažą ar daug koks planas skiepavimo proceso?

Atsakymas: NE

Prieš skiepiant reikia atlikti testus SARS-CoV-2 anti-S ir (ar) anti-RBD IgG antikūnams (toliau – IgG antikūnai) nustatyti.

5.9. Sirgau besimptomė forma. 2 kartus daryti antikūnų testai teigiami. Kada tikslinga būtų skiepytis?

Atsakymas:

Žmonėms, kurie persirgo COVID-19, rekomenduojama skiepytis. Vakcinų tyrimuose dalyvavo ir žmonės, kurie prieš tai jau buvo infekuoti SARS-CoV-2 virusu. Skiepas jiems buvo saugus. Kadangi nežinome, kaip ilgai po infekcijos išlieka antikūnai COVID-19 ir tik nedaugeliui pakartotinė COVID-19 infekcija buvo sunkesnė, skiepas gali padėti sustiprinti jau egzistuojantį imunitetą nuo COVID-19.

Vadovautis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. V-300 2.3.1 papunkčiu:

„2.3.1. nurodyti šio įsakymo 2.2.1 papunktyje, **skiepijami praėjus trimis mėnesiams nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) nustatymo dienos;**“

5.10. Ar galima skiepytis, jei randami antikūniai, su greituoju testu?

Bet aš galiu ir nesidaryti antikūnių testo, tai ir nežinosiu ar turiu ir pasiskiepyti. Klausimo esmė yra ta, ar yra pavojus sveikatai, jei turint antikūnių-gausiu skiepą?

Atsakymas:

Vadovautis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. V-300 2.3.2 papunkčiu:

„2.3.2. nurodyti šio įsakymo 2.2.2 papunktyje, **skiepijami praėjus 60 dienų nuo teigiamo IgG antikūnų tyrimo rezultato dienos.**“

JAV ligų kontrolės ir prevencijos centras (angl. *Centers for Disease Control and Prevention*) prieš skiepijantis **nerekomenduoja** papildomai tirtis dėl SARS-CoV-2. Masinį vakcinuojamųjų ištyrimą būtų labai sudėtinga koordinuoti, be to, nėra jokio pagrindo įtarti, kad sergant COVID-19 vakcinavimas būtų mažiau saugus. Pavyzdžiui, pacientai būna skiepijami nuo tymų, vėjaraupių ar pasiutligės po to, kai tiesiogiai susiduria su virusu (tai reiškia, kad žmogus vakcinacijos metu jau gali būti infekuotas) ir dėl to nekyla jokių papildomų rizikų sveikatai. Į Pfizer klinikinius vakcinų tyrimus buvo įtraukti COVID-19 nesirgę asmenys, tačiau kai kurie tiriamieji COVID-19 susirgo jau tyrimo metu. Jokios papildomos rizikos tokiems pacientams stebėta nebuvo.

5.11. Kas kiek laiko galima atlikti nosiaryklės testą nesukeliant pasekmių sveikatai?

Atsakymas:

Šis testas nesukelia pavojaus sveikatai, gali tik kai kuriems pacientams sukelti nemalonių pojūčių. Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2021 m. vasario 10 d. sprendimą Nr. V-263, profilaktinis testavimas socialinių įstaigų darbuotojams, neskiepytiems vakcina nuo COVID-19 ir neprasirgusiems koroaviruso liga, atliekamas ne rečiau kaip kas 10 dienų ir ne dažniau kaip kas 7 dienos.

6.SKIEPŲ POVEIKIS, ŠALUTINIAI REIŠKINIAI.

6.1. Kas atsitinka su žmogaus organizmu, kai suleidžiama vakcina nuo Covid-19?

Atsakymas:

Į žmogaus ląsteles patekusi mRNR perduoda joje užkoduotą informaciją ribosomoms ir pradedamas gaminti spyglio baltymas, kuris yra tokios pačios struktūros kaip viruso apvalkale esantis baltymas, padedantis virusui patekti į žmogaus ląstelių vidų.

Pasigaminus spyglio baltymams – jie atpažįstami žmogaus imuninės sistemos kaip svetimi organizmui, todėl žmogaus imuninė sistema aktyvuojama, imuninės sistemos ląstelės geba įsiminti šį baltymą kaip svetimą organizmui.

Jeigu pasiskiepijote į Jūsų organizmą patekęs virusas greitai nukenksminamas, nes imuninė sistema jį greitai atpažįsta ir pagamina antikūnus, galinčius įveikti virusą, neleidžiančius jam dauginti, todėl pasiskiepijus išvengiama ligos arba sergama silpnesne forma.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://koronastop.lrv.lt/lt/vakcinavimas>

6.2. Koks galimas vakcinos šalutinis poveikis?

Atsakymas:

Labai dažnas šalutinis poveikis(gali pasireikšti 1 iš 10 žmonių):

Injekcijos (suleidimo)vietoje: skausmas, patinimas;

Nuovargis;

Galvos skausmas;

Sąnarių skausmas;

Šaltkrėtis, karščiavimas;

Dažnas šalutinis poveikis (gali pasireikšti rečiau kaip 1 iš 100 žmonių):

Padidėję limfmazgiai;

Prasta savijauta;

Galūnių skausmai;

Nemiga;

Injekcijos vietos niežėjimas.

Retas šalutinis poveikis (gali pasireikšti rečiau kaip 1 iš 1000 žmonių):

Laikinas vienos veido pusės paralyžius.

Dažnis nežinomas (negali būti apskaičiuotas pagal turimus duomenis):

Sunki alerginė reakcija.

Paprastai tokių reakcijų atsiranda dar neišėjus iš gydytojo kabineto; visais atvejais nedelsiant kreipkitės į gydytoją.

Daugiau informacijos apie Comirnaty rasite Agentūros tinklalapyje adresu: <https://www.ema.europa.eu/en/medicines/human/EPAR/comirnaty>

Daugiau informacijos apie Moderna rasite tinklalapyje adresu: [EMA recommends COVID-19 Vaccine Moderna for authorisation in the EU | European Medicines Agency \(europa.eu\)](https://www.ema.europa.eu/en/medicines/human/EPAR/moderna/moderna.htm)

6.3. Koks yra ilgalaikis skiepų poveikis?

Atsakymas:

Manoma, kad ne mažiau kaip 6 mėn.

Kadangi virusas yra naujas, šiuo metu nėra pakankamai žinių, kiek laiko po vakcinacijos išliks imunitetas, taip pat neaišku, ar bus reikalinga reguliari revakcinacija.

6.3. Ar po skiepo pasireiškus pašalinei reakcijai, pvz., sukarščiavus galiu eiti į darbą?

Atsakymas:

Galima, jei gerai jaučiatės ir temperatūra neviršija 37,2 laipsnių.

6.4. Kaip Covid - 19 virusas veikia ŽIV infekuotus ar AIDS sergančius? Ar ši visuomenės grupė labiau pažeidžiama už kitas?

Atsakymas:

Vakcinos veiksmingumas, saugumas ir imunogeniškumas žmonėms, kurių imuninė sistema, įskaitant asmenis, kuriems skiriama imunitetą slopinanti terapija, nebuvo įvertinti. Asmenims, kurių imuninė sistema sutrikusi, vakcinos veiksmingumas gali būti mažesnis.

Atsižvelgiant į tai, kad imunosupresuotų asmenų imuninės sistemos atsakas tikėtina yra silpnesnis formuojant efektyvų imunitetą, šiems asmenims itin svarbu nepraleisti antrosios vakcinos dozės bei tęsti visų saugumo rekomendacijų laikymąsi, kol bus patvirtintas efektyvus imuniteto susiformavimas. Pradėjus plataus masto visuomenės vakcinaciją, duomenys apie šių asmenų vakcinacijos efektyvumą ir saugumą bus intensyviai analizuojami ir esant poreikiui rekomendacijos bus koreguojamos.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://www.demetra.lt/naujienos/ka-del-covid-19-reikia-zinoti-ziv-uzsikretusiems-asmenims/>

6.5. Ar turiu pranešti šeimos gydytojui apie tai, kad esu paskiepyta?

Atsakymas: Neprivaloma

6.6. Po pirmo skiepo skiepo vietoje didelis plotas paraudo. Ar tai normali tokia reakcija į skiepą?

Atsakymas:

Tai normali dažna reakcija į skiepą.

Labai dažnas šalutinis poveikis (gali pasireikšti 1 iš 10 žmonių):

Injekcijos (suleidimo)vietoje: skausmas, patinimas;

6.7. Sveiki, norėjau paklausti dėl skiepo šalutinio poveikio, 14d. paskiepijo ir iki šiol jaučiu, lyg nutirpusi koja, jaučiamas diskomfortas. Kreiptasi į šeimos gyd., liepta laukti ir stebėti ar situacija neblogėja. Ar vertėtų sunerimti? Ir kaip elgtis dėl antrojo skiepo?

Atsakymas:

Siūlome pasikonsultuoti su šeimos gydytoju.

6.8. Esu sveika, bet po pirmo skiepo pablogėjo širdies veikla. Ar tai šalutinis poveikis. Ar verta gauti antra skiepą?

Atsakymas;

Tai nebūdinga reakcija į skiepą, daugiau gali būti streso dėl skiepijimosi poveikis. Siūlome pasikonsultuoti su šeimos gydytoju.

6.9. Pasiskiepijau sausio 8 d. nuo gripo, dabar darbovietė siūlo skiepytis nuo Covid-19. Ar galiu ir per kiek laiko galiu tai padaryti?

Atsakymas:

Vakcinacijos vartojimas kartu su kitomis vakcinomis netirtas. Rekomenduojama, kad po paskutinio skiepijimo būtų praėjusios 14 dienų.

6.10. Kas gali nutikti, jei žmogus pasiskiepys, turintis antikūnių?

Atsakymas:

JAV ligų kontrolės ir prevencijos centras (angl. *Centers for Disease Control and Prevention*) prieš skiepijantis **nerekomenduoja** papildomai tirtis dėl SARS-CoV-2. Masinį vakcinuojamųjų ištyrimą būtų labai sudėtinga koordinuoti, be to, nėra jokio pagrindo įtarti, kad sergant COVID-19 vakcinavimas būtų mažiau saugus. Pavyzdžiui, pacientai būna skiepijami nuo tymų, vėjaraupių ar pasiutligės po to, kai tiesiogiai susiduria su virusu (tai reiškia, kad žmogus vakcinacijos metu jau gali būti infekuotas) ir dėl to nekyla jokių papildomų rizikų sveikatai. Į Pfizer klinikinius

vakcinos tyrimus buvo įtraukti COVID-19 nesirgę asmenys, tačiau kai kurie tiriamieji COVID-19 susirgo jau tyrimo metu. Jokios papildomos rizikos tokiems pacientams stebėta nebuvo.

6.11. Prasirgus onkologine lyga IIIst., pasekmės - plaučiuose randas nuo švitinimo. Kokias komplikacijas gali sukelti vakcina?

Atsakymas:

Sprendžiant dėl tinkamiausio skiepo laiko parinkimo ESMO rekomenduoja įvertinti rizikas, vadovaujantis keturių žingsnių principu: įvertinti ligos ir gydymo fazę (aktyvus gydymas, aktyviai stebima liga po gydymo, remisija); atsižvelgti į paciento amžių, sveikatos būklę, gretutines ligas; aptarti skiepų saugumą, galimas vakcinos sąveikas su liga ir gydymu; priimti bendrą paciento ir gydytojo sprendimą dėl galimybės skiepytis ir tinkamiausio laiko.

Pabaigai trumpa atmintinė, parengta pagal ESMO rekomendacijas:

- Vėžio diagnozė ar gydymas nėra kontraindikacija skiepams nuo COVID-19.
- Pacientams, dalyvaujantiems klinikiniuose vaistų tyrimuose, vakcinacija taip pat neturėtų būti ribojama.
- Vėžiu sergantiems pacientams dažniau pasireiškia sunkios eigos COVID-19 liga, todėl jie turėtų būti skiepijami vieni iš pirmųjų.
- Onkologinių klinikų medicinos darbuotojai, vengiant infekcijos pernešimo pacientams, turėtų būti skiepijami pirmumo tvarka.
- Vakcinuotų vėžiu sergančių pacientų imuniteto prieš koronavirusą efektyvumas ir trukmė nėra žinomi, tad šie imunosupresuoti pacientai turėtų būti stebimi, taikant nacionaliniu mastu patvirtintus stebėsenos protokolus.
- Atidi stebėseną po skiepų svarbi renkant duomenis apie šalutinius vakcinos poveikius, vėžio gydymo ar COVID-19 ligos komplikacijas ir pan.
- Pasiskiepijus nuo COVID-19, infekcijos kontrolės priemonės išlieka aktualios. Svarbu laikytis higienos reikalavimų, vengti intensyvių kontaktų, dėvėti apsauginę kaukę.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://www.nvi.lt/covid-19/>

6.12. Kokią įtaką turės skiepas, sergant cukriniu diabetu?

Atsakymas:

Vienas iš rizikos veiksnių sirgti sunkesne forma yra cukrinis diabetas, todėl pasiskiepijus išvengiama ligos arba sergama silpnesne forma.

6.13. Ar galima mirti po skiepo?

Atsakymas: NE

Nėra patikimų duomenų apie mirtis dėl vakcinacijos.

Spaudoje buvo pasirodžiusi informacija, kad po „AstraZeneca“ ir Oksfordo universiteto sukurtos vakcinos nuo COVID-19 klinikinio tyrimo metu 2020-ųjų rudenį mirė savanoris. Vėliau pranešta, jog jis pateko į grupę, gavusiųjų placebo. Nacionalinė sveikatos sistemos reguliavimo institucija „Anvisa“ patvirtino, kad buvo „oficialiai informuota apie šį atvejį 2020 m. spalio 19 dieną“ ir gavo saugumo ir vertinimo komiteto, prižiūrinčio bandymus, ataskaitą apie nepriklausomą peržiūrą.

Mokslinių tyrimų ir švietimo institutas „D'Or“ (IDOR), padedantis organizuoti bandymus Brazilijoje, nurodė, kad nepriklausoma peržiūra „neiškėlė jokių abejonių dėl tyrimų saugumo, todėl rekomenduota juos tęsti“.

Daugiau informacijos apie šį įvykį galite rasti adresu: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/10/21/astrazeneca-vakcinos-bandymo-metu-mire-savanoris>

6.14. Kam dažniau pasireiškia alerginės reakcijos: moterims ar vyrams?

Atsakymas:

Kaip vakcina „COVID-19 Vaccine Moderna“ veikia skirtingų tautybių ir lyties žmones?

Pagrindiniame tyrime dalyvavo skirtingų tautybių ir lyties žmonės. Didelis vakcinos veiksmingumas išliko tarp abiejų lyčių, taip pat rasių ir etninių grupių atžvilgiu.

6.15. Ar galima maudytis tą pačią dieną, pasiskiepijus?

Atsakymas:

Rekomenduojama nešlapinti paskiepytos vietos 24 val.

6.16. Kas prisiima atsakomybę už pašalines reakcijas?

Atsakymas:

Prieš skiepijantis, jums suteikiama informacija apie skiepą, esate supažindinamas su galimu šalutiniu poveikiu, atsakote į sveikatos priežiūros specialisto užduotus klausimus apie savo sveikatos būklę ir pasirašote sutikimą skiepytis.

Į preparato charakteristikų santrauką ir pakuotės lapelį buvo įtrauktos rekomendacijos ir atsargumo priemonės, kurių sveikatos priežiūros specialistai ir pacientai turi laikytis, kad „COVID-19 Vaccine AstraZeneca“ būtų naudojama saugiai ir veiksmingai.

Siekiant užtikrinti, kad būtų renkama ir analizuojama informacija apie vakcinos „Comirnaty“ , „COVID-19 Vaccine Moderna“, „COVID-19 Vaccine AstraZeneca“ saugumą, bus įgyvendintos visos saugos priemonės, kurios numatytos ES vakcinų nuo COVID-19 saugos stebėsenos plane. Kompanija kas mėnesį teiks ataskaitas.

Kaip ir visų kitų vaistų atveju, bus nuolat stebimi duomenys apie „COVID-19 Vaccine Moderna“ vartojimą. Kiekvienas įtariamas šalutinis poveikis, apie kurį yra pranešta vartojant „COVID-19 Vaccine Moderna“, yra kruopščiai įvertinamas ir imamasi visų būtinų veiksmų pacientams apsaugoti.

6.17. Jei po skiepo praėjus savaitei laiko susirgsiu gripu ar peršalimu?

Atsakymas:

Turėsite gydytis nuo gripo ar peršalimo ligų.

6.18. Ar leidžiama pasiskiepijus išgerti vyno?

Atsakymas:

Nėra nustatyta, tačiau sveikatos priežiūros specialistai rekomenduoja susilaikyti nuo alkoholinių gėrimų vartojimo.

7. PLANUOJAMI SKIEPIJIMAI, APIMTIS, GRUPĖS.

7.1. Ar yra registras, kur galima registruotis skiepui, stoti į eilę?

Atsakymas:

Lietuvos gyventojai skiepijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. sakymu Nr. V-3006. Šiame įsakyme išskirta 17 prioritetinių gyventojų grupių.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/fd056f90469711ebb394e1efb98d3e67/asr>

7.2. Ar vyksta diskusijos dėl dienos centrų darbuotojų ir paslaugų gavėjų vakcinacijos? Dirbame su negalią turinčiais senyvo amžiaus žmonėmis, turime tiesioginį kontaktą kasdien.

Atsakymas:

Dienos centrų darbuotojai skiepijami.

7.3. Ar gali gauti skiepą darbuotojai dirbantys NVO, kurios teikia socialines paslaugas, tačiau minimi darbuotojai dirba kitus darbus, pvz. projektų koordinavimas. Jei taip, kokia tvarka?

7.4. Ar skiepus gali gauti savanoriai, dirbantys su klientais?

Atsakymas:

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. sakymu Nr. V-3006 1.2 punktu skiepijami savanoriai šia tvarka:

„1.2. socialinių paslaugų įstaigų darbuotojai, seniūnijų socialiniai darbuotojai, budintys globotojai ir nuolat kartu su budinčiais globotojais gyvenantys asmenys, šeimynų dalyviai ir kartu šeimynoje dirbantys ar nuolat kartu su šeimynų dalyviais gyvenantys asmenys, socialinės globos įstaigų gyventojai, socialinės globos įstaigų veiklos kontrolę atliekantys specialistai, kurie vyksta į COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) židinius, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbuotojai, tiesiogiai dirbantys ir (ar) besilankantys šeimose, neįgaliųjų asmeniniai asistentai, gestų kalbos vertėjai ir asmenys, **socialinių paslaugų įstaigose vykdančios savanorišką veiklą ne trumpiau kaip 16 val. per ne daugiau kaip 14 dienų iš eilės**, kitų juridinių asmenų darbuotojai, socialinių paslaugų įstaigose teikiantys valymo, maisto tiekimo ar kitas paslaugas ir turintys sąlytį su šių įstaigų gyventojais ar lankytojais ir (arba) būnantys patalpose, kuriose minėti gyventojai ar lankytojai lankosi;“

7.5. Kas turi paskiepyti slaugomus ligonius, gyvenančius namuose, kurie negali nuvykti į skiepijų vietas?

Atsakymas:

Siūlome kreiptis į šeimos gydytoją dėl informacijos.

7.6. Norėčiau paklausti dėl vaikų skiepavimo. Vienam vaikui 15, kitam 10, abu serga alergine bronchine astma, bet koronavirusu nesirgo. Ar jiems turi būti kažkoks pirmumas, ar ne?

Atsakymas:

Vakcina „Comirnaty“ vaikai skiepiami tik nuo 16 metų amžiaus.

Vakcinomis „COVID-19 Vaccine Moderna“ ir „COVID-19 Vaccine AstraZeneca“ skiepiami asmenys tik nuo 18 metų amžiaus.

7.7. Neįgaliems asmenims, 70 m. persirgus COVID -19, kada bus skiepama, ką reikia žinoti neįgaliesiems, dėl lėtinių ligų? šeimos gydytojais patys nežino.

Atsakymas:

Siūlome kreiptis į šeimos gydytoją dėl informacijos.

7.8. Ar bus galima pasirinkti vakciną?

Atsakymas:

Kol kas negalima pasirinkti vakcinas.

7.9. NVO darbuotojai ir dalis neįgaliųjų lankytojų persirgę COVID-19. Vakcinacija nepriklausys, o antikūnių testų atlikimas privatus mokamas ar kreiptis į šeimos daktarą, kad atliktų antikūnių testą nemokamai?

Atsakymas:

Situacija priklauso nuo vietos savivaldybės administracijos. Siūlome kreiptis į vietos savivaldybės administraciją dėl informacijos.

Jeigu gyvenate ir dirbate Vilniuje:

Vilniaus miesto savivaldybė papildė sąrašą asmenų grupių, galinčių nemokamai išsitiirti greitaisiais testais, parodančiais, ar žmogus yra turėjęs sąlytį su SARSCoV-2, ir ar susidarė antikūnai.

Nuo rytojaus registruotis šiam tyrimui galės ir vaistinių, klientų aptarnavimo srityje dirbantys darbuotojai (viešbučių aptarnavimas, grožio paslaugos), viešojo maitinimo paslaugas teikiančių įmonių, įstaigų ar organizacijų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų, savivaldybės administracijos ir savivaldybės įmonių darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su klientais.

Kaip ir iki šiol jau tris savaites, tirtis greitaisiais testais gali prekybos vietų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai, teikiantys greitosios medicinos pagalbos paslaugas, kultūros įstaigų darbuotojai, Lietuvos Respublikos prokuratūros prokurorai ir kiti darbuotojai, globos centrų ir vaikų dienos centrų, socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis, atvejo vadybininkai

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://vilnius.lt/lt/2020/11/30/nemokami-greitieji-testai-didesniam-vilnieciu-ratui/>

8. COVID-19 LIGA. IMUNITETO SUSIDARYMAS NUO COVID-19.

Čia pateikiama informacija yra skirta tik bendroms informavimo reikmėms. Ji neturėtų atstoti sveikatos priežiūros specialisto vertinimo ir nuomonės.

8.1. Kokie pokyčiai vyksta organizme sergant besimtome ligos forma?

Atsakymas:

Simptomai yra panašūs į gripą – karščiavimas, kosulys, dusulys ir kiti kvėpavimo sutrikimai. Sunkesniais atvejais sukelia plaučių uždegimą, sepsį ir septinį šoką, inkstų nepakankamumą ar mirtį.

Tikslus inkubacinis laikas nėra nustatytas (kiekvieno žmogaus organizmas reaguoja skirtingai), tačiau yra laikoma, kad jei per dvi savaites (14 dienų) nuo galimo užsikrėtimo momento ligos simptomai nepasireiškė, vadinasi asmuo yra sveikas.

8.2. Koks yra gydymas nuo Covid-19 jei lengvas ar sunkus? Kokie medikamentai yra skiriami?

Atsakymas:

Specifinio gydymo nuo COVID-19 ligos nėra, taikomas tik simptominis gydymas. Susirgusieji gali būti visiškai išgydyti, priklausomai nuo jų sveikatos būklės bei nuo to, kada pradedamas taikyti gydymas. Europos vaistų agentūra (EMA) bendradarbiauja su PSO ieškant veiksmingų antivirusinių vaistų ir jų derinių.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://sam.lrv.lt/lt/koronavirusas/duk-covid-19/kokie-covid-19-simptomai-ir-gydymas>;

<https://www.covidmed.lt/gydymas>

8.3. Gavau atsakymą po testo, kad turiu koronavirusą. Esu 3 dieną izoliacijoje, simptomu nejaučiu jokių. Ar turiu gerti kažkokius vaistus, išskyrus vitaminus C, D?

Atsakymas:

Siūlome kreiptis į savo šeimos gydytoją dėl gydymo skyrimo.

8.4. Koks antikūnių kiekis yra pakankamas?

8.5. Persirgus antikūnų pasigamino 10,78. Ar čia daug ar mažai? Kokia tikimybė kad vėl galiu susirgti?

8.6. Jei Covid-19 IgG antikūnių testo iš veninio kraujo rezultatas yra 0,180 AU/ml ar tai reiškia jog buvo persirgta Covid?

8.7. Atlikus antikūnių IgG prieš SARS- CoV-2 tyrimą sužinojau, kad sirgau Covid infekcija. Antikūnių rezultatas 1,22. Norėčiau sužinoti, kuriam laikui įgyjau imunitetą virusui?

Gavus antikūnių tyrimo protokolą, reikia susipažinti su rezultatu, kuris būna „teigiamas“ arba „neigiamas“.

8.8. Ar gali ligoninėje lankyti kitą asmenį sergantį COVID-19, asmuo kuris irgi jau persirgo?

Atsakymas:

Ligonių lankymo taisyklės nustato ligoninių administracijos. Pagal šiuo metu galiojančią tvarką draudžiama lankyti COVID-19 sergančius pacientus, išskyrus terminalinės būklės pacientus ir vaikus iki 14 metų, kurie gali būti lankomi gydančio gydytojo leidimu, asmens sveikatos priežiūros įstaigos vadovo nustatyta tvarka užtikrinant infekcijų kontrolę.

Leidžiama perduoti asmeninius siuntinius.

Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2f52f311b0a111ea9a12d0dada3ca61b/asr>

8.9. Ar stiprus imunitetas gali lemti didelę "citokinių audrą"?

Atsakymas:

Ne visada priešvirusinis imuninis atsakas gelbsti nuo infekcijos. Sergant COVID-19, vyksta sudėtinga sąveika tarp koronaviruso ir imuninės sistemos. Jeigu imuninis atsakas tampa nekontroliuojamas, neadekvatus, jis sukelia stiprų vietinį ir/ar sisteminį uždegimą - imunopatologiją. Analizuojant COVID-19 sergančių ligonių imuninį atsaką, matyti, kad SARS-CoV-2 sukelia panašius imunopatologinius procesus, kaip SARS ir MERS virusai. Sunkios COVID-19 ligos atveju dažniausiai pažeidžiami plaučiai, o kraujo serume žymiai padaugėja uždegiminių citokinių ir

chemokinių (TNF α , IL-6, IFN γ , GM-CSF, MCP-1, MIP-1A ir kt.) – ši sunki sisteminė uždegiminė reakcija vadinama „citokinių audra“ arba virusiniu sepsiu. Jo pasekmės – kvėpavimo nepakankamumas ir daugybiniai organų pažeidimai.

COVID-19 eigą taip pat lemia įgytojo imuniteto atsakas - B ir T limfocitų aktyvacija. Kol kas nedaug duomenų apie SARS-CoV-2 infekcijos ypatumus, bet ankstesnių SARS ir MERS protrūkių metu buvo nustatyta, kad uždelstas arba silpnas B limfocitų atsakas nulemia sunkią ligos eigą. COVID-19 ligonių kraujo tyrimai rodo, kad virusui specifiški IgM klasės antikūnai atsiranda apie 9- tą dieną po infekcijos pradžios, o imunoglobulinų klasių perjungimas į IgG prasideda maždaug po 2 savaitių. Tačiau kol kas trūksta aiškių duomenų, kaip antikūnų titras koreliuoja su COVID-19 eiga.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: http://www.lma.lt/uploads/COVIN-19/Covid%20Imunitetas%20LMA%20AZvirbliene_hyperlinks.pdf

8.10. Ar tiesa kad žmogus, kuris serga lengva forma, turės didesnių sveikatos sutrikimų ateityje?

Atsakymas:

Netiesa.

8.11. Ar gali pakenkti vaisiui, jei tėvai abu prieš mėnesį sirgo COVID-19 ir sužinojo, kad laukiasi?

Atsakymas:

Labai mažai duomenų apie viruso poveikį pirmuoju – antruoju nėštumo trečdaliais, apie nėščiosios priežiūrą po persirgtos infekcijos. Neatmestinas ryšys su persileidimu, priešlaikiniu gimdymu (50%, dalis šių gimdymų prieš laiką sukeliama dėl motinos sveikatos, o ne įvyksta savaime), preeklampsija (13%), vaisiaus vystymosi sutrikimais ir didesne vaisiaus žūtis (7- 11%) rizika. Po ligos rekomenduojami papildomi detalūs ultragarsiniai tyrimai Perinatologijos centre ir stebėjimas dėl galimo vaisiaus augimo sulėtėjimo.

Šiuo metu turimais duomenimis, koronavirusas COVID-19 nebuvo aptiktas mėginiuose iš naujagimių nosiaryklės, vaisiaus vandens, virkštelės kraujo ir motinos pieno. Panašu, kad virusas neperduodamas vertikaliu keliu, tai yra, iš infekuotos nėščiosios vaisiui. Tačiau remiantis tarptautinės statistikos duomenimis, 89% COVID-19 infekuotų gimdyvių buvo atliktos cezario pjūvio operacijos.

Daugiau informacijos galite rasti:

<https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/KORONA/COVID-19%20Paciente%CC%87ms%202020%2004%2006.pdf>

8.12. Gal galite pakalbeti apie profilaktiką, imuninės sistemos stiprinimą?

Atsakymas:

Pateikiame šeimos gydytojos Jurgos Dūdienės patarimus:

- 1. Kai kalbame apie imunitetą šios pandemijos metu** – galime pasikliauti tik savo bendruoju (nespecifiniu/ įgimtu) imunitetu – jį sudaro oda, gleivinės, žarnyno mikroflora, fermentai ir specifinės kraujo ląstelės (limfocitai, fagocitai).
- 2. Palaikykime gerą nosies ir gerklės gleivinių būklę** – tam reikia pakankamos drėgmės aplinkoje. Juk ne veltui visais metais peršalimo ir gripo ligų sezonas prasideda, kai subjursta oras ir mūsų namuose prasideda šildymo sezonas – oras aplinkoje „išsausėja“, drėgnumas, išmatuotas higrometru, pasiekęs žemiau 40–30 proc. – ypač nepalankus gleivinėms – žymiai lengvesnė galimybė prikibti bet kokiems virusams saujoje, be apsauginių gleivių, nosies gleivinėje. Stenkitės palaikyti namuose 50–60 proc. santykinio drėgnumo. Vėdinkime kambarius. Jei per šilti radiatoriai nereguliuojami – užmeskime šlapius rankšluosčius ant jų nakčiai.
- 3. Nosies plovimas** – vos grįžus namo – padeda išplauti galimai prikibusius virusus, sumažinti jų kiekį nosyje, taip liga gali neįsisiūbuoti. Ir prasidėjus slogai – nosies plovimas (ne purkštelėjimas iš mažo flakonėlio) druskingu vandeniu – padeda greičiau įveikti slogą.
- 4. Palaikykime sveiką žarnyno gleivinę** su darniai gyvenančiomis savo gerosiomis bakterijomis – tai galingiausia mūsų imuniteto grandis. Ypatingai sumažinkime suvalgomų saldumynų kiekį – cukrus yra geriausias maistas blogosioms bakterijoms, kurios gali nustelbti gerąsias. Sveika subalansuota mityba be jokios abejonės – ypač įpraskime kasdien suvalgyti raugintų kopūstų, agurkų, natūralaus jogurto (galime paskaninti natūraliais vaisiais, pirkite neužsaldintus), raugintas pienas.
- 5. Pasivaikščiokimas su šeimos nariais gryname ore**, aktyvūs žaidimai, šokiai, sportas, kokybiškas pakankamos trukmės miegas kambaryje, kur temperatūra 18–19 laipsniai.
- 6. Vitaminas D** – nebediskutuojamas – kiekviena šeima Lietuvoje turi vartoti profilaktiškai. Saulės suaugusiems dozė 2000-4000 TV, paaugliams 2000 TV, vaikams 800-1000TV (reikėtų aptarti su savo šeimos gydytoju, jeigu atliktas kraujo tyrimas – galimos ir didesnės dozės). Pandemijos metu jau atlikta daug mokslinių tyrimų – tikrai akivaizdus skirtumas – net virš 80 proc. ligoninėse gydomų sunkios COVID-19 būklės pacientų vitamino D kiekiai organizme buvo nepakankamumo ir trūkumo ribose. Kiek jau ankstesniais metais esame atlikę senelių namų gulintiems gyventojams – ten skaičiai stulbinamai žemo vitamino D.

Šaltinis: <https://www.lrt.lt/naujienos/sveikata/682/1279906/imuniteto-nenusipirksi-augant-covid-19-atveju-skaiciui-seimos-gydytoja-pataria-kaip-ji-stiprinti>

8.13. Kuris imunitetas "geresnis": natūraliai susiformavęs persirgus COVID-19 , ar po skiepo?

Atsakymas:

Galima ir taip, tačiau ligos forma gali būti sunki ir kritinė, kai iškyla grėsmė žmogaus gyvybei. Lengviau ir paprasčiau yra apsisaugoti skiepų pagalba.

8.14. Jeigu šitiek daug žmonių prasirgo, juk jau tikrai pradeda susidaryti "minios imunitetas"?

8.15. Jūs teigiate, kad persirgus COVID-19 vieną kartą, nėra garantijos, kad nesusirgs antrą kartą. Tai kodėl visur kalbama, jeigu jau persirgo žmogus įgavo imunitetą ir nebereikia jam kažko bijoti, ir skiepytis, net nereikia praėjus 10 dienų eina į darbą ir pan. o jūs kalbate, kad liga tikrai po tiek laiko nėra dar pasitraukusi, tai kaip čia suprasti, kodėl žmogui leidžiama eiti į darbą ir galimai užnešti kitiems žmonėms?

Atsakymas:

Grupinis („bandos“) imunitetas COVID-19 buvo minimas dažniau dėl keleto priežasčių. Pirma, kadangi tai yra visiškai naujas virusas, jam imuniteto neturi niekas. Žmonės įgyja imunitetą SARS-CoV-2 dviem būdais – persirgę arba pasiskiepiję. Viešosios diskusijos aprėpė dvi kryptis:

1. Vystant skiepus, vienas iš būdų apibūdinti vakcinų efektyvumą yra paskaičiuoti, kiek žmonių reikėtų paskiepyti, kad susidarytų grupinis imunitetas.

2. Apie grupinį imunitetą taip pat kalba žmonės, norintys grįžti į įprastą gyvenimą, teigdami, kad grupinis imunitetas atsiranda netaikant ribojimų ir leidžiant visiems užsikrėsti. Deja, šis požiūris neįvertina įvairių pavojų:

- Mirtingumas nuo COVID-19 yra didesnis nei nuo gripo ir kitų infekcinių ligų;
- Nežinome, kas iš užsikrėtusiųjų sirgs sunkia forma;
- Tuo pačiu metu susirgus dideliame kiekiui žmonių išsenka sveikatos apsaugos sistemos resursai;
- Nežinome pakankamai apie imuniteto trukmę po ligos, nesuprantame ilgalaikių ligos pasekmių ir turime ribotus gydymo metodus.

Grupinis imunitetas gali būti tik skiepų pagalba. Nėra nei vieno viruso, kuris būtų išnaikintas vien natūralios infekcijos sudaryto imuniteto.

Prasidėjus SARS-CoV-2 epidemijai, kai kuriose šalyse (Kinijoje, P.Korėjoje, Japonijoje) buvo užfiksuoti atvejai, kai COVID-19 persirgusiems pacientams po kelių savaičių atlikus viruso RNR tyrimą, jis vėl buvo teigiamas, nors išrašymo iš ligoninės metu testas buvo neigiamas. Tai sukėlė diskusijų apie neva nesusidarantį imunitetą. Vis dėlto manoma, kad tai nėra pakartotinis užsikrėtimas, o greičiausiai viruso persistencija (išlikimas). Buvo atliktas riboto masto ir trumpai trukęs tyrimas su beždžionėmis, kuris parodė, kad persirgusios COVID-19 beždžionės pakartotinai neužsikrėtė SARS-CoV-2, kai po 2 savaičių jas buvo bandoma užkrėsti šiuo virusu.

Vis dėlto kol kas neįmanoma tiksliai atsakyti į klausimą, kiek ilgai gali trukti apsauginis imunitetas prieš SARS-CoV-2. Tai gali paaiškėti tik atlikus plataus masto seroepidemiologinius tyrimus pandemijai pasibaigus ir dar vėliau. Ištyrus, kiek žmonių turi virusą neutralizuojančių IgG, galima būtų prognozuoti, kuri populiacijos dalis gali būti atspari SARS-CoV-2 infekcijai.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: http://www.lma.lt/uploads/COVIN-19/Covid%20Imunitetas%20LMA%20AZvirbliene_hyperlinks.pdf

8.16. Ar daromi tyrimai, kodėl didesnė dalis asmenų perseraga lengva forma, galbūt tai susiję su sveika mityba, sveiku gyvenimo būdu, žalingų įpročių neturėjimu, sportavimu ir pan.? Galbūt tai ir yra veiksmingesnė ligos prevencija nei vakcina?

Atsakymas:

COVID-19 pasižymi itin plačiu ligos sunkumo spektru: nuo besimptomų atvejų (arba nepastebėtų simptomų) iki fatalinės baigties, tarp šių kraštutinių išsidėstant plačiai klinikinių reiškinių įvairovei. Didele dalimi sunkius ligos atvejus galime paaiškinti garbiu pacientų amžiumi ir gretutinėmis ligomis. Tačiau pasitaiko labai sunkių, deja, kartais ir mirtinų, atvejų tarp jaunų, iki tol sveikatos nusiskundimų neturėjusių asmenų. Būtent tokie atvejai sukėlė mokslininkams įtarimų, kad skirtingas žmonių organizmo atsakas į SARS-CoV-2 virusą gali būti nulemtas ir genetinių skirtumų.

Daugiau informacijos galite rasti adresu: <https://laikykitėsmedikai.lt/straipsniai-ir-duomenys/kaip-sunkiai-sirgčiau-covid-19-priezastis-gali-slypeti-musu-genuose/>

8.17. Juhanyje jau atlikti tyrimai su 10 milijonų gyventojų (iš 12 mln. gyvenančių ten), nustatyta, kad "besimtomiai" negali užkrėsti. Kaip į šiuos tyrimus bus reaguojama Lietuvoje? Ar prasminga toliau naudoti terminą "besimtomis".

Atsakymas:

Plačiau apie tai, kiek laiko COVID-19 liga susirgęs žmogus gali užkrėsti kitus ir kodėl jam taikomas izoliacijos laikotarpis skaitykite čia: <https://laikykitemedikai.lt/straipsniai-ir-duomenys/koronaviruso-uzkreciamumo-painiava-nepavojingi-sergantys-ir-pavojingi-nesergantys/>

9. SKIEPIJIMO PAVYZDŽIAI.

9.1. Sakykit ar saugu kai laukiamajam prie skiepų kabineto susirenka apie 30 žmonių? Atstumo jokio. Dauguma jų be testavimo. Ar tai nesvarbu? Kodėl gatvėj ir 3 žmonės nesaugu.

Atsakymas:

Už vakcinacijos organizavimo tvarką atsakingas įstaigos vadovas. Rekomenduojame atsakingiems darbuotojams parengti skiepjamų asmenų eilę ir paskirti asmeniui atvykti skiepytis jam paskirtu skiepavimo laiku. Laukiamajame rekomenduojama, kad būtų ne daugiau 6 asmenų (pagal vienos vakcinos ampulės dozių skaičių) ir kviesti darbuotojus telefonu pagal paskirtą konkretų skiepavimo laiką.

9.2. Globos namų personalas turi skiepytis, kad apsaugotų globos namų gyventojus, o artimieji gali lankyti ir be skiepo ir galbūt sergantys ypač besimptomė forma, nes juk "iš akių" nenustatysi, ar lankytojas neužsikrėtęs virusu?

Atsakymas:

Karantino metu globos namų gyventojų lankymas draudžiamas, išskyrus, **asmenų, kurie yra terminalinės būklės**, iš anksto suderinus su skyriaus, kuriame gyvena asmuo, socialiniu darbuotoju lankymo dieną ir laiką.

Lankymo metu yra laikomasi reikalavimų:

1. Visiems lankytojams, prieš atvykstant į globos namus aplankyti gyventojų, užduodami kontroliniai klausimai: ar nekarščiuoja, ar nesloguoja, ar neskauda gerklės, ar neturi kitų kvėpavimo takų ligos požymių.
2. Visiems atvykusiems lankytojams matuojama kūno temperatūra.

3. Vieną gyventoją jo kambaryje tuo pačiu metu gali lankyti vienas asmuo.
4. Lankytojas, vyresnis nei 6 metų viso lankymo metu turi dėvėti nosį ir burną dengiančias priemones (veido kaukes, respiratorius ar kitas priemones), kurios priglunda prie veido ir visiškai dengia nosį ir burną. Kaukių leidžiama nedėvėti neįgalumą turintiems asmenims, kurie dėl savo sveikatos būklės kaukių dėvėti negali ar jų dėvėjimas gali pakenkti asmens sveikatos būklei, tuomet rekomenduojama dėvėti veido skydelį.
5. Lankymo trukmė gali būti ne ilgesnė nei 15 min.